

שיות ופולמוסים נוקבים, מן הסוג המוכר כל־כך באחרונה, מתנהלים בחדרי־חדרים. מנהיגותה של ישראל אינה מסוגלת לשנות "שינוי יסודי ומרחיק־לכת" את גישותיה המסורתיות. קיצורו של דבר, ישראל אינה רוצה בשלום וראה מפניו. שר־החוץ חלקלק־הלשון מגלגל גאום פוליטי ממולה ורהוט, החונר על הצהרות־תעמולה קודמות ודוחה בקש את הצעות־האמת של הנשיא השכן, רודף־השלום. מילטון רפט חונר לצדוֹתיו האישיות וכותב את מסקנותיו. מהי הבשורה שמבשר המחבר בסופו של ספר משמים בן 246 עמודים?—"טוב יעשו מנהיגיה [של ישראל] אם ימצאו דרך להסביר לבני־עמם את ההכרח שבהיענות לפנייתו של נשיא פלוטוניה התחתית ובפתיחת משא־ומתן להסדר הבעיות שבין מדינתם ובין שכנותיה, תוך נכונות לוותר את הוויתורים ההכרחיים בכל משא־ומתן כזה. למרבה הצער, לא ניכר שקיימת בקרבם הבנה להכרח זה" (ע' 246).

לאחר קריאת הספר אולי יזמה לו לקורא כי השלום הוא ענין פשוט המושג על־ידי גילויים של רצון טוב, ויתור זה או אחר, לחיצת־ידיים חמימה, וחתימה על מסמך הגדוש אתיות קטנות וגדולות. הספר נכתב באוקטובר 1966, וכיום אפשר אולי להציע למחבר להרהר שנית ביסודות הפסיכולוגיים וההגותיים של ה"תיזה" ההיסטורית שלו. סימו של סיכסוך היסטורי ארך־שנים, פת־רונו של מצב מעיק ובלתי־טבעי מעיקרו, באים לאחר שהושם הקץ—בפועל־ממש וב־מעשה־של־ממש—לעיוותים המקיימים מצב בלתי־טבעי זה. הנכונות הנדרשת מצד הנהגה הפוליטית אינה צריכה להיות נכונות לוויתורים ולשיחות־שלום אלא נכונות לצ־שות מעשים של ממש, היעודים לשנות מצב המעוות מיסודו. היסטוריה איננה כוונות טיבות, שיחות ודפי־נייר התומים. היסטוריה היא כבדת־אדמה, אוצרות־טבע, דרכים, והיא גם אוכלוסים, משטר, הינון, תרבות והלכי־מחשבה. יוני־השלום הנבוכות, המופרחות ממגבעותיהם של תמימים והסרי־שיקול, מכסות לא אחת את עין השמיים ומסתירות את האמת.

שלום לפתע

מעמסה כבדה וטראגית היא זו שהטיל בש־ענו המחבר, דוד שחם, על כתפו של עתונאי אמריקאי אפרורי, מסובך סיבוך הוליבוֹדי ביחסיה־המשפחה שלו וביחסיו עם מעבידו ומקצועו. כן כן, לא פחות ולא יותר מן המשימה הגורלית וההיסטורית—היא כינון שלום בין מדינת ישראל לבין מצרים, הלא הן (בכסות דקה כעבי רגלו של פיל) מדינת פלוטוניה־העילית ומדינת פלוטוניה־התחתית. אני תקוה כי לא היו לו למחבר יומרות ספרותיות כלשהן בשעת כתיבת "הרומן ה־פוליטי האקטואלי" הזה, ולפיכך לא נטרה אף אנו להתעכב כאן על הצד הספרותי. העלילה הסטיריאוספית משעממת לחלוטם ומשמשת בת־לוויה להרהורים פילוסופיים ופוליטיים של המחבר בענין הסיכסוך הישר־אלי־הערבי. מדוע לא הסתפק במסה בת כד וכד שורות לצורך זה?—לסופר פתרוניים יש להודות כי פה־ושם יורה דוד שחם אינו הגדרה שנונה, קולעת, מתאימה לרפורטר זריז־עט, אלאם יוני־השלום שהוא מפריה בקלילות ובכוונות טובות עשויות לעזור עיני תמיכם.

מהי ה"תיזה" ההיסטורית של מר שחם? ובכן, פשוט מאד—מדינאִיה של ישראל אינם רוצים בשלום בכנות, מדיניותם, הלך־מח־שבתם ותחושותיהם מיוסדים כולם על ה־ידיעה הבטוחה כי הצהרות־השלום שלהם הן מן־השפה־ולחוץ ותמיד תפולנה על אוזניים ערלות. והנה, יום בהיר אחד, לאחר שפישש הנשיא נאצר במדעיו, זימן ללש־כתו את מילטון רפט, מידעו האפרורי, כתב של ה"ווישינגטון קוריר", התודה לפניו ושלחו לממשלת ישראל כדי להציע הידברות וחווה־שלום מוסכם. העתונאי, ה־מוטל לתוך משימה הירואית זו ומתנסה בהרפתקות מסעירות (שאין בהן שמץ של מיתח אמיטי), נתקל בתופעה מוזרה. הידיעה מטילה עצבנות ומורא בחגי השלטון בי־ראל. דיונים קדחתניים, מלווים השמצות אי־

• דוד שחם: שלום, לפתע; הוצאת "מיטב", ת"א, 1967; עמ' 246.